

RECENZJA

osiągnięć naukowych **dr Piotra Herbowskiego** przeprowadzona na podstawie

kryteriów określonych w art. 16 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. z 2014r. poz. 1852, ze zm.) oraz przepisów rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 września 2011 r. w sprawie kryteriów oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego (Dz. U. Nr 196, poz. 1165 ze zm.).

Zgodnie z uchwałą Centralnej Komisji do Spraw Stopni i Tytułów z dnia 8 stycznia 2019r., zostałem powołany do składu komisji habilitacyjnej, w charakterze recenzenta, w celu przeprowadzenia postępowania habilitacyjnego dr Piotra Herbowskiego, adiunkta w Katedrze Prawa Karnego Instytutu Prawa na Wydziale Zamiejscowym w Poznaniu SWPS Uniwersytetu Humanistycznospołecznego.

Kierując się kryteriami określonymi w wyżej cytowanych aktach prawnych, po dokładnym zapoznaniu się z nadesłanym materiałem, stwierdzam, że Pan **dr Piotr Herbowski** - **spełnia wymagania formalne** sformułowane w art. 16 ustawy o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki. W szczególności, ubiegając się o stopień naukowy doktora habilitowanego w obszarze nauk społecznych w dziedzinie nauk prawnych w zakresie dyscypliny naukowej „prawo”, posiada stopień naukowy doktora nauk prawnych w zakresie dyscypliny naukowej „prawo” (uzyskany w 2011r.) oraz osiągnięcia naukowe dające podstawę do oceny merytorycznej dorobku w postaci monografii „Poufne osobowe źródła informacji. Aspekty kryminalistyczne i prawnodowodowe”, Wyd. Difin, Warszawa 2018, stron 384 – opracowanie przedstawione jako rozprawa habilitacyjna, oraz inne monografie i artykuły publikowane w różnych periodykach fachowych i rozdziały w

monografiach. W przeliczeniu punktowym, dorobek Kandydata osiąga około 253 pkt. co jest wynikiem znaczącym. Godny podziwu jest zakres zainteresowań naukowych dr Piotra Herbowskiego, obejmuje on zarówno szeroko rozumianą kryminalistykę, a także zagadnienia kryminologii, prawa karnego materialnego i postępowania karnego. Habilitant, w przedstawionym Autoreferacie ukazał także swój dorobek w postaci udziału w konferencjach, aktywności dydaktycznej i organizatorskiej.

I. Ocena monografii stanowiącej rozprawę habilitacyjną.

Przedstawiona do oceny monografia „Poufne osobowe źródła informacji. Aspekty kryminalistyczne i prawnodowodowe”, Wyd. Difin, Warszawa 2018, stron 384 – składa się ze wstępu, sześciu rozdziałów merytorycznych, wniosków i bibliografii.

Wybór tematu rozprawy habilitacyjnej należy uznać za trafny i frapujący. Autor w swoim Autoreferacie słusznie zauważa (s. 3) *„Współpraca z poufnymi osobowymi źródłami informacji jest uznawana za najważniejszą formę czynności operacyjno – rozpoznawczych. Te z kolei mają bardzo istotne znaczenie w systemie działań organów państwowych ukierunkowanych na zwalczanie przestępczości. Niestety w środowiskach prawniczych wciąż funkcjonuje pogląd, że z uwagi na swój niejawnny charakter czynności operacyjne nie są w pełni praworządne i pełnią wyłącznie służebną rolę wobec procesu karnego. W tych zapatrywaniach nie uwzględnia się jednak tego, że żadne inne działania organów ścigania nie warunkują w takim stopniu wykrywania przestępstw i ich sprawców a więc istotnie wpływają też na skuteczność czynności procesowych”*.

Z wielkim zainteresowaniem przystąpiłem do studiowania wymienionego opracowania zarówno jako pracownik naukowy, a także jako osoba związana niegdyś z praktyką. Ogólnie całe opracowanie jest bardzo interesujące. Stanowi zwartą monografię poświęconą tej problematyce. Monografia stanowi kompleksową analizę zagadnień związanych ze współpracą służb policyjnych z poufnymi osobowymi źródłami informacji. Słusznie Autor prowadzone rozważania zalicza do dziedziny kryminalistyki, nie odrywając się jednak od problematyki procesowej, co powoduje, iż opracowanie ma charakter procesowo – kryminalistyczny. We wstępie, Autor słusznie wskazuje na negatywne konotacje w społeczeństwie poufnych osobowych źródeł informacji. Wynika to z przyczyn historycznych. Przez stulecia zaborów, okresu okupacji, okresu powojennego, gdzie ustrój nie zależał od woli narodu, współpraca z organami policyjnymi kojarzyła się często ze zdradą czy kolaboracją. Nieudolnie przeprowadzona lustra w nowym ustroju, wykorzystywana do gier

politycznych, również kryzys w tym zakresie pogłębiła. Z drugiej strony każda policja korzysta i musi korzystać z takich źródeł informacji. Na temat pracy operacyjnej publikacji w naszej literaturze nie jest zbyt wiele. W poprzednim okresie prace T. Hanauska, Z. Czeczota, M. Kulickiego, czy też współczesne dzieło A. Tarachy. Z tych też względów opracowanie Kandydata jest jak najbardziej wartościowe i celowe. Rozdział I – poświęcony jest roli poufnych osobowych źródeł informacji w systemie czynności operacyjno – rozpoznawczych. Autor przedstawia istotę i znaczenie tych czynności, umiejscawia rolę poufnych osobowych źródeł informacji w działaniach operacyjnych, omawia zasady współpracy i rolę zakazów dowodowych. W rozdziale II – ukazane zostały podstawy prawne takiej współpracy. Słusznie Autor analizuje pewne tło historyczne i przedstawia stan prawny w wybranych krajach. Wybór krajów jest jak najbardziej właściwy, obejmujący zarówno system kontynentalny jak i anglo – amerykański. W rozdziałach III i IV – ukazana jest klasyfikacja współpracowników i zagrożenia wynikające ze współpracy. Bardzo interesujący i wartościowy jest rozdział V – zawierający model współpracy z poufnymi osobowymi źródłami informacji. Autor poddaje zawarte w rozdziale treści bardzo głębokiej analizie naukowej. Wyniki tej analizy stanowią ciekawą i ważną propozycję dla praktyki. W trosce o zasadę praworządności – czynności operacyjno – rozpoznawcze, w tym korzystanie z poufnych osobowych źródeł informacji powinno podlegać kontroli prokuratorskiej. Kwestie te zostały omówione w rozdziale 6. Autor przedstawia w tym miejscu szereg przemyślanych i prawidłowych propozycji.

Pracę kończą, trafne i rozbudowane wnioski, pomimo tego, iż każdy z rozdziałów zakończony jest podsumowaniem. W pełni należy zgodzić się z ogólnymi wnioskami i spostrzeżeniami Autora: *„Istniejącego modelu współpracy służb policyjnych z POZI nie zmieni się poprzez modyfikowanie instrukcji operacyjnych. Trzeba odejść od konieczności wypełniania narzuconych założeń statystycznych. Ocena współpracy ze źródłami osobowymi nie może mieć charakteru ilościowego a jakościowy. Sferą licznych patologii jest też wynagradzanie informatorów. Wprowadzone instrumenty kontrolne zamiast zapobiegać istniejącym patologiom są raczej źródłem kolejnych ... Skuteczne zwalczanie zorganizowanych grup przestępczych wymaga większego zaangażowania prokuratury w procedury związane ze współpracą z POZI. Stworzyć należy takie warunki, które zwiększą efektywność procesowego wykorzystania wyników czynności operacyjnych ... Przepisy prawne regulujące współpracę z POZI nie zdają egzaminu w dzisiejszej rzeczywistości. Konieczne są zmiany zmierzające do pewnego ograniczenia procesowej zasady legalizmu ścigania. Taki jest też powolny kierunek zmian zachodzących w polskim systemie prawa karnego.”* (Autoreferat s. 12 – 13). Słusznie także Autor stwierdza: *„Monografia ta ma*

interdyscyplinarny charakter i stanowi kompleksową analizę fundamentalnej czynności operacyjno – rozpoznawczych jaką jest współpraca z POZI.”(Autoreferat s. 13) Autor w tym opracowaniu dokonał interpretacji wszystkich zagadnień budzących wątpliwości zarówno z teoretycznego jak i praktycznego punktu widzenia. Poza aspektami prawnymi, podjął również kwestie etyczne, socjologiczne i psychologiczne. Przeanalizował także projekty ustaw o czynnościach operacyjno – rozpoznawczych, nad którymi prace zostały z wielu względów zarzucone. W pełni należy zgodzić się ze słowami Autora: „Praca może być uznana za podstawowe opracowanie poświęcone współpracy służb policyjnych z POZI. Adresowana jest więc do funkcjonariuszy służb państwowych zajmujących się walką z przestępczością, a więc przede wszystkim Policji, Straży Granicznej, Żandarmerii Wojskowej, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, ale także prokuratorów, sędziów, adwokatów, radców prawnych oraz aplikantów tych zawodów”. (Autoreferat s. 14). Opracowanie kończy obszerny wykaz literatury i wykorzystywanych aktów prawnych. Praca jest starannie i dobrze udokumentowana co podnosi znacznie jej walor naukowy.

Recenzent z satysfakcją musi stwierdzić, iż Autor zrealizował większość z postawionych sobie celów.

Z tych też względów uważam, iż przedstawiona jako praca habilitacyjna książka „Poufne osobowe źródła informacji. Aspekty kryminalistyczne i prawnodowodowe”, której Autorem jest dr Piotr Herbowski, stanowi znaczny wkład w rozwój dyscypliny naukowej „prawo”.

II. Ocena pozostałych przejawów aktywności naukowej

Pozostały dorobek naukowy Kandydata **jest znaczny i obejmuje 1 monografię oraz 5 redakcji monografii, 32 artykuły, opracowania rozdziałów w wieloautorskich monografiach.**

Wskazane publikacje w dorobku naukowym dr Piotra Herbowskiego można ująć w czterech obszarach (tak jak to sam Kandydat podaje w Autoreferacie):

1. Publikacje związane z czynnościami operacyjno - rozpoznawczymi. Część opracowań tego cyklu jest w języku angielskim.
2. Publikacje dotyczące badań poligraficznych.
3. Publikacje dotyczące analizy zagadnień dowodowych w polskim procesie karnym.
4. Publikacje dotyczące odpowiedzialności dyscyplinarnej.

Po zapoznaniu się z tymi materiałami, jako recenzent stwierdzam, iż większość pozycji w określonych wyżej obszarach badawczych, posiada charakter naukowy, podnosząc ważne, a niekiedy traktowane marginalnie, kwestie. Niektóre jednak z pozycji mają charakter sprawozdawczy czy też zawierają powtórzenia wcześniej już wskazywanych treści.

W omawianym zakresie dorobek naukowy dr Piotra Herbowskiego jest znaczny i nie ma wątpliwości, że stanowi on znaczący wkład Kandydata w rozwój dziedziny naukowej – „prawo”.

Pozostała recenzowana działalność dr Piotra Herbowskiego w obszarze popularyzowania nauki, aktywności w postaci aktywnego udziału w sympozjach i konferencjach naukowych jest również znaczna (udział w 23 konferencjach i sympozjach). Na podkreślenie zasługuje aktywność dydaktyczna Kandydata. Jest on autorem i współautorem wielu programów nauczania oraz materiałów do zajęć. Przygotował szereg specjalistycznych kursów i szkoleń. Wielokrotnie wyróżniany nagrodami Dziekana Wydziału Zamiejscowego w Poznaniu SWPS Uniwersytetu Humanistycznospołecznego. Był promotorem 50 prac magisterskich. Kandydat jest czynnym członkiem Polskiego Towarzystwa Kryminalistycznego. Jest również członkiem kolegiów redakcyjnych kilku polskich i zagranicznych czasopism naukowych. Bierze także czynny udział w działaniach popularyzujących naukę.

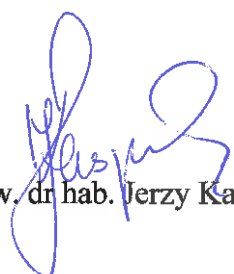
Całość tej działalności dr Piotra Herbowskiego można uznać również jako znaczący wkład w rozwój nauki prawa.

III. Konkluzja

Dr Piotr Herbowski spełnia wymagania określonych w art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. Nr 65, poz. 595 ze zm.), ponieważ przedstawiona monografia, stanowiąca rozprawę habilitacyjną została przez recenzenta oceniona pozytywnie. Pozostały opublikowany dorobek naukowy Habilitanta również może być uznany za znaczący, zarówno w aspekcie ilościowym, jak i jakościowym.

W pozostałych obszarach Dr Piotr Herbowski także spełnia większość (możliwych do spełnienia przez prawnika) szczegółowych kryteriów oceny sformułowanych w przepisach rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 września 2011 r. w sprawie kryteriów oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego (Dz. U. Nr 196, poz. 1165). W takiej sytuacji, obowiązujące w tym zakresie przepisy, **pozwalają w całości, na przedstawienie dr Piotrowi Herbowskiemu pozytywnej opinii**, gdyż rozprawa habilitacyjna oraz dorobek publikacyjny są najważniejszym i integralnym elementem dorobku naukowego.

Biorąc pod uwagę szczególne kryteria oceny dorobku naukowego dr Piotra Herbowskiego stwierdzam, że w całości dorobek ten spełnia wymagania określone w przepisach dot. uzyskania habilitacji i Komisja powołana w celu oceny dorobku w/w powinna wnioskować do Rady Wydziału Prawa SWPS Uniwersytetu Humanistycznospołecznego w Warszawie o nadanie dr Piotrowi Herbowskiemu stopnia naukowego doktora habilitowanego nauk prawnych.

Prof. zw. dr hab. Jerzy Kasprzak